

Alan Bennett
A királynő olvas

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Alan Bennett: *The Uncommon Reader*

Faber and Faber Ltd, London

és Profile Books Ltd, London, 2008

Javított utánnomás

© Forelake Ltd, 2007

© Alan Bennett, 2006

© Hungarian translation by Rakovszky Zsuzsa, 2009

A fák című Philip Larkin-vers a szerző *Collected Poems*

című kötetéből származik, a Faber and Faber és

a The Philip Larkin Estate engedélyével közöljük.

Fordította: Fodor András

© The Philip Larkin Estate

A könyvben olvasható Shakespeare-idézetet

Vörösmarty Mihály fordításában közöljük.

AZNAP ESTE díszvacsora volt Windsorban. A francia elnök karját nyújtotta a királynőnek, a királyi család felsorakozott mögöttük, aztán a menet lassan megindult a Waterloo Terem felé.

– Most, hogy végre válthatunk néhány szót négyszemközt – mondta a királynő, és jobbra-balra mosolygott, miközben átsiklottak az ékszerektől csillámló tömegén –, bevallom, már régen szeretném megkérdezni, mi az ön véleménye Jean Genet-ről, az íróról.

– Á! – felelte az elnök. – Qui.

A *Marseillaise* és az angol himnusz kis időre megszakította a beszélgetést, de amikor elfoglalták helyüket a vacsoraasztalnál, a királynő újra az elnökhöz fordult, és folytatta a kérdezősködést:

– Tisztában vagyok vele, hogy homoszexuális volt, és börtöntöltelék, de csakugyan olyan sötét alak lett volna, amilyenek lefestik? Vagy ami sokkal fontosabb – a királynő kezébe vette a kanalat –, csakugyan olyan ragyogó író?

Az elnök, akit elfelejtettek felkészíteni e sikamlós tárgyból, vadul körülpillantott, tekintetével kultuszminiszterét kereste, de annak éppen a canterburyi érsek magyarázott valamit.

– Jean Genet – ismételte a királynő segítőkészen. – Vous le connaissez?*

– Bien sûr – felelte az elnök.

– Il m'intéresse – mondta a királynő.

– Vraiment?

Az elnök letette a kanalat. Az este hosszúnak ígérkezett.

AZ EGÉSZRŐL a kutyák tehetek. Igen rártarti jószágok voltak, és rendszerint a főbejárat lépcsőjén át tértek vissza a kertből a palotába, ahol általában már várt rájuk egy inas, és kitárta előttük az ajtót.

Ma azonban, ki tudja, miért, inkább végigszáguldottak a teraszon, közben ugattak, ahogy a torkukon kifért, aztán újra levágtattak a lépcsőn, befordultak a terasz végénél, és a palota fala mellett rohantak tovább. A király-

* Ismeri? / Persze. / Érdekel. / Valóban?

nő is hallhatta, hogy vadul ugatnak valamit az egyik udvarban.

Ez a valami Westminster városának mozgókönyvtára volt, egy nagy, bútorszállítónak tűnő teherautó, a szemeteskukák mellett parkolt a konyha egyik bejáratánál. A királynő ritkán járt a palotának ebben a részében, mozgókönyvtárat pedig mindeddig soha nem látott ott parkolni, mint ahogyan föltehetőleg a kutyák sem, ezért is csaptak akkora lármát. A királynő, miután egy darabig hiába próbálta lecsendesíteni őket, fölment a teherautó ajtajához vezető néhány lépcsőfokon, hogy elnézést kérjen a zaj miatt.

A teherautó vezetője háttal ült a bejáratnak, és éppen címkét ragasztott fel egy könyvre, az egyetlen személy pedig, aki feltehetőleg kölcsönzési szándékkal tartózkodott a helyiségben, egy vékony, vörös hajú, fehér kezeslábast viselő fiú a polcsorok közti folyosón kuporgott és olvasott. Egyikük sem vette észre a vendéget, így hát a királynő köhintett egyet, mielőtt megszólalt:

– Elnézésüket kérem a szörnyű lárma miatt – mondta, mire a teherautó vezetője olyan hirtelen pattant fel, hogy beleverte a fejét a katalógusfiókba, a polc tövében kuporgó fiú pedig

gyorsan feltápáskodott, de közben lelékött néhány könyvet a Fotográfia és Divat feliratú polcról.

A királynő kidugta fejét az ajtón –, Csönd legyen, ostoba teremtések! – kiáltott rá a kutyákra, és ezalatt – mivel kifejezetten ez is volt a mozdulat célja – a sofőr/könyvtárosnak volt rá ideje, hogy összeszedje magát, a fiúnak pedig arra, hogy összeszedje a könyveket.

– Ez idáig még soha nem láttuk itt, Mr...

– Hutchings, Felséges asszonyom. Minden szerdán, Felséges asszonyom.

– Valóban? Erről én nem is tudtam. Messziről jön?

– Csak innen, Westminsterből, asszonyom.

– Ön pedig, fiatalember...?

– Norman vagyok, Felséges asszonyom. Seakins.

– És hol dolgozik?

– A konyhán, Felséges asszonyom.

– Ó. Elegendő ideje marad a munkája mellett az olvasásra?

– Nem igazán, Felséges asszonyom.

– Én pontosan ugyanígy vagyok vele. Bár most, ha már itt vagyok, gondolom, miért is ne kölcsönözhetnék egy könyvet.

Mr. Hutchings segítőkészen mosolygott.

– Tudna valamit ajánlani?

– A Felsőleges asszony milyen könyveket szeret olvasni?

A királynő habozott, mert őszintén szólva egyáltalán nem volt biztos benne, milyen könyveket szeret olvasni. Soha nem érdeklődött túlságosan a könyvek iránt. Természetesen olvasott, hiszen olvasni mindenki szokott, de a könyvek iránti rajongást meghagyta másoknak. Az olvasás mégiscsak egy hobbi, neki pedig a munkaköréhez tartozott, hogy ne legyen semmiféle hobbi. Kocogás, kertészkedés, sakk vagy sziklamászás, tortadíszítés vagy repülőmodellezés – szó sem lehet róla! Ha az embernek hobbija van, az azt jelenti, hogy bizonyos dolgokat jobban kedvel másoknál, ez pedig kerülendő: azt a benyomást keltené az emberekben, hogy egyeseket jobban kedvel másoknál. Márpedig erről szó sem lehet. Neki az a munkája, hogy minden iránt érdeklődjék, nem pedig az, hogy valamit érdekesnek találjon. Emellett az olvasás nem tekinthető cselekvésnek, ő pedig olyasvalaki, aki cselekszik. Alaposan körbenézett hát a könyvekkel bélelt teherautóban, hogy időt nyerjen.

– Egyáltalán, szabad az embernek itt kölcsönöznie? Akkor is, ha nincsen olvasójegye?

– Nem probléma, Felséges asszonyom – nyugtatta meg Mr. Hutchings.

– Nem tudom, számít-e, ha az ember nyugdíjas – kérdezte a királynő, bár nem volt biztos benne, hogy Mr. Hutchings tud-e bármit is kezdeni ezzel az információval.

– Felséges asszonyom egy alkalommal hat könyvet kölcsönözhet.

– Hatot? Magasságos ég!

Eközben a vörös hajú fiatalembernek sikerült választania, a könyvet a könyvtárosnak nyújtotta, hogy bepecsételje. A királynő, hogy további időt nyerjen, felemelte a könyvet.

– Mit választott, Mr. Seakins? – kérdezte, arra számítva, hogy... Nos, igazából nem is tudta, mire számítson, de arra biztosan nem, amit végül is megpillantott. – Ó, Cecil Beaton! Talán ismerte?

– Nem, Felséges asszonyom.

– Nem, hát persze hogy nem. Maga ahhoz túl fiatal. Annak idején gyakran megfordult itt nálunk, és örökösen kattogtatta a masináját. És nagyon szeretett parancsolgatni: álljanak ide, álljanak oda. Katt-katt... Csak nem írtak róla egy könyvet?

– Jó néhányat, Felség.

– Valóban? Gondolom, előbb-utóbb mindenkiről írnak egy könyvet.

Belelapozott a Beaton-kötetbe.

– Valószínűleg az én képem is itt van benne valahol. Ó, igen! Ez az. Mr. Beaton természetesen nemcsak fotográfus volt, hanem díszlettervező is. Az *Oklahoma* díszleteit tervezte, meg ilyesmiket.

– Azt hiszem, a *My Fair Lady* volt az, Felsőges asszonyom.

– Valóban? – kérdezte a királynő csodálkozva. Nem szokott hozzá, hogy ellentmondjanak neki.

– Mit is mondott, hol dolgozik? – kérdezte, és a könyvet a fiú nagy, vörös kezébe nyomta.

– A konyhában, asszonyom!

Csakhogyan ezzel még mindig nem oldódott meg a probléma. A királynő tudta, ha könyv nélkül távozik, azzal azt a benyomást kelti Mr. Hutchingsban, hogy a könyvtára nem igazán elégíti ki az igényeit. És ekkor, az egyik polcon, az egyik meglehetősen ütött-kopott kötet gerincén ismerős nevet pillantott meg: Ivy Compton-Burnett. „Ezt például elolvashatnám.” Levette a kötetet a polcra, és odanyújtotta Mr. Hutchingsnak.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben, 2024-ben
Felelős vezető Vadász Katalin igazgató

Felelős szerkesztő Rostás Eni
Korrektor Tomka Eszter
A kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 9284
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 4311 0